

СТАНОВИЩЕ

върху дисертационен труд за придобиване на образователната и научна степен
„доктор“

по научна специалност 5.10. Химични технологии
(Технология, механизация и автоматизация на целулозната и
хартиената промишленост)

Автор на дисертационния труд : **инж. Радостина Тенчева Ценкова**

Тема на дисертационния труд: **„Изследване и приложение на методи за реставрация и консервация на книги и документи от хартия“**

Член на научно жури: **доцент д-р инж. Веска Георгиева Лашева, ХТМУ-София,**

Съгласно заповед на Ректора на ХТМУ : **Р-ОХ-430/10.12.2019 г.**

1. Актуалност на разработвания в дисертационния труд проблем в научно и научно-приложно отношение

Актуалността на темата на настоящия дисертационен труд е свързана с опазване на културно-историческото наследство съхранявано в архиви, библиотеки и музеи и съставляващо основна част от паметта на народите и отразяване на тяхната идентичност. Хартията е материал, съхраняващ и предаващ информацията, независимо от силната конкуренция на новите носители на информация и затова е необходимо да бъде реставрирана и съхранена. Реставрацията по класическия метод най-пълно и точно възстановява целостта на разрушения хартиен обект. Подбора на подходящи реставрационни средства и материали е необходим за да не се променя оригиналният вид на документа. В тази връзка подбраната тематика е актуална и има научно-приложен характер.

2. Степен на познаване на състоянието на проблема и на литературния материал

В дисертационния труд е направен исторически преглед и анализ на използваните методи за реставрация, консервация и стабилизация на документи от хартия. Направен е анализ на свойствата и структурата на хартията, както и факторите, които оказват влияние. Разгледани и анализирани са разрушителните процеси, които настъпват с течение на времето, както и начините за забавянето им. Разгледани са различните методи и спомагателните средства за възстановяване на документи от хартия. Направен е анализ на зависимостта на свойствата на хартията от различните фактори.

Дълготрайността на хартията се определя от нейния състав, а свойствата на хартията зависят от свойствата на изходните влакнести материали, тяхната морфологична структура и химичен състав, степента на размилане, от наличието на пълнители, проклеиващи вещества и други химични спомагателни вещества както и от технологичните условия на производство. Цитирани са общо 102 автори на кирилица и латиница .

3. Съответствие на избраната методика на изследване с поставената цел и задачи на дисертационния труд

В резултат от анализа на използваните литературни източници са направени изводи и са поставени конкретни задачи.

Целта на настоящата дисертационна работа е да се изследват и приложат подходящи екологични методи и нови спомагателни средства в класическата реставрация върху документи от хартия.

За постигане на целта е направен микроскопски анализ на различни образци хартия. Реставрирани са различни по вид и характер обекти от хартия: ръкописни и печатни книги; реставрация на албум; реставрация на художествени произведения; на постери; на вестници; на фотографии; реставрация на карта; реставрация на печатни изображения.

Изследвана е кинетиката на стареене на различни части от книга и са установени зависимостите на скоростта на процеса от различни фактори.

При извършване на възстановителна реставрационна дейност по метода на класическата реставрация всички операции са извършени ръчно. Спазена е определена последователност на процесите: дезинфекция, дезинсекция и дератизация; механично и химично почистване; деацидификация; стабилизация; възстановяване целостта и форматната големина на документите; пресоване и възстановяване.

Нагледно е представено като снимков материал изходното състояние на документите от хартия и крайния резултат от проведените възстановителни процедури.

4. Приноси на дисертационния труд

Приносите от настоящия дисертационен труд са научни и научно-приложни. Практическата насоченост на някои от тях се състои в изследване и прилагане на метода на класическата реставрация върху различни обекти от хартия.

Изследвани са нови спомагателни материали като лепила и екологични материали за укрепване на мастилата и неутрализация; почистващи препарати за фотографски материали, за почистване на повърхностни замърсявания на хартиена

основа – с добавка от подхранващи масла, приложени по класическия метод на реставрация.

Към научните приноси е изследването на кинетиката на термично стареене на различни части от книга при различни температури. Установено е, че кинетиката на процеса се описва най-добре чрез експоненциално кинетично уравнение, валидно за хетерогенен процес, протичащ върху равномерно нееднородни повърхности.

5. Преценка на публикациите по дисертационния труд

Публикациите отразяват части от работата по дисертационния труд – 1 в списание с IF , 2 в специализирани научни издания и 1 в журнал на ХТМУ. Освен тях има 7 участия с постери в различни научни конференции. Чрез тях докторантката е представила научните изследвания и е дала популярност на научната общност.

Авторефератът отразява ясно, пълно и точно цялата дисертационна работа.

6. Мнения, препоръки и бележки

Работата представлява завършено научно изследване с практическа насоченост в областта на реставрацията и консервацията на хартията. Препоръчвам популяризиране на резултатите сред реставраторите и прилагането им. Добре би било да продължат изследванията в това направление.

7. Заключение с ясна положителна или отрицателна оценка на дисертационния труд

Представеният дисертационен труд отговаря на изискванията на Закона за развитие на академичния състав в Република България, Правилника за прилагането му, както и на Правилника на ХТМУ за прилагане на ЗРАСРБ.

Въз основа на направения анализ давам **положителна** оценка на разработения дисертационен труд и считам за основателно да предложа инж. Радостина Генчева Ценкова да придобие образователната и научна степен „**Доктор**“ в научната специалност 5.10. Химични технологии (Технология, механизация и автоматизация на целулозната и хартиената промишленост).

Дата: 15.01.2020 г.

Член на журито:

/доц. д-р инж. Веска Лашева/